

Behandelingsvoorstel voor de commissie Water en Milieu

Onderwerp: Ruimte voor de Rivier

Cie-datum : 30 augustus 2004

Cie-nummer: 2004WEM47

Procedure: in GS (na Cie. Vergadering) op: n.v.t.	inspraak: nee
eerdere behandeling in cie: ja	op: 7 juni 2004
in PS: nee	op: n.v.t.

Behandelend ambtenaar: ing. E.C. Hazenoot

toestel: 3435

Portefeuillehouder: Dhr. J. Binnekamp

Inleiding

Om het hoofd te bieden aan toekomstige hogere rivierafvoeren moet er een pakket maatregelen komen om de toename van de rivierafvoer te accommoderen. Hiervoor is het project Ruimte voor de Rivier (=RvdR) opgezet. Dit project heeft als doel een trendbreuk te realiseren door in plaats van dijkversterking, met het treffen van rivierverruimende maatregelen hogere rivierafvoeren op te vangen. Naast veiligheid dient met de maatregelen ook de ruimtelijke kwaliteit bevorderd te worden. Daar waar ruimtelijke maatregelen geen soelaas bieden worden technische maatregelen ingezet.

In uw vergadering van 7 juni j.l. is het regioadvies voor het te treffen maatregelenpakket besproken. Bij de behandeling is een memo toegezegd voor uw vergadering van 30 augustus 2004 waarin wordt ingegaan op de volgende zaken: de keuzes op hoofdlijnen, de stand van zaken van het project, de inbreng die daarin is geleverd en de gevolgen voor het Utrechtse. Met dit memo wordt die toezegging gestand gedaan. Alvorens de vragen te beantwoorden wordt eerst in algemene zin ingegaan op het project en de plaats van het regioadvies daarin.

Projectstructuur en -procedure

Voor dit project is een structuur ingericht die bestaat uit een landelijke Stuurgroep RvdR en een tweetal regionale stuurgroepen t.w. de Stuurgroep Bovenrivieren en de Stuurgroep Benedenrivieren. Vertegenwoordigers vanuit de regio hebben daarin zitting genomen op grond van hun regionale gebiedsdeskundigheid. De bestuurlijke structuur wordt ondersteund door een landelijk projectbureau en twee regionale projectbureaus, met ambtelijke vertegenwoordigers van de verschillende overheden in de regio.

De procedure bestaat uit een combinatie van Planologische Kernbeslissing en Milieueffectrapportage, de PKB-MER-Ruimte voor de Rivier.

De Staatssecretaris heeft beide regionale stuurgroepen gevraagd ten behoeve van het ontwikkelen van PKB/MER-deel 1 zorg te dragen voor een gedragen advies vanuit de regio. De provincies vervullen daarbij in samenwerking met de projectorganisatie Ruimte voor de Rivier een trekkende rol. De Staatssecretaris heeft aangegeven dat zij het regioadvies zwaar wil laten meewegen bij het uiteindelijk door het kabinet te nemen besluit. Onder verantwoordelijkheid van de beide regionale stuurgroepen is in korte tijd een gedragen regioadvies ontwikkeld. Op 28 mei j.l. hebben de beide regionale stuurgroepen besloten het concept-regioadvies op 2 juni j.l. ook voor commentaar voor te leggen aan de Staatssecretaris. Dit advies is in uw bezit.

Regioadvies en varianten 1 en 2 voor de PKB

Bij de totstandkoming van het regioadvies is door de stuurgroepen uitgegaan van structurele oplossingen voor de lange termijn, t.w. een afvoer van ca. 18.000 M³/sec. in de periode 2050-2100.

In het regioadvies is voor de korte termijn uitgangspunt dat in 2015 een rivierafvoer van 16.000 M³/sec. veilig door ons rivierensysteem geacommodeerd zal kunnen worden. In het regioadvies is een pakket maatregelen samengesteld dat in lijn met het streven naar een trendbreuk ook voor de Neder-Rijn/Lek voornamelijk bestaat uit ruimtelijke maatregelen. De geschatte kosten hiervan (3 riviertaken korte termijn) bedragen ca. € 2,8 Miljard. De maatregelen voor de Neder-Rijn/Lek zijn weergegeven in [bijlage 1](#).

Vervolg inleiding op pagina 2: ja

Wordt geagendeerd:

- x voor korte bespreking (er kunnen enkele kleine opmerkingen worden gemaakt) en vervolgens ter kennisneming.

Door de projectorganisatie RvdR is, in opdracht van de Staatssecretaris van V&W, voor PKB/MER-deel 1 een aantal varianten ontwikkeld uitgaande van een rivierafvoer van 16.000 M³./sec. in 2015. De twee meest bruikbare varianten zijn evenals het regioadvies besproken in de stuurgroep van 2 juni j.l. Een meer technische variant 1 begroot op ca. € 1,9 Miljard en een meer ruimtelijke variant 2 vooralsnog begroot op ca. € 2,2 Miljard. Voor de korte termijn zal het rijk uit de beschikbare maatregelen zodanig een pakket maatregelen samenstellen dat de kosten blijven binnen de beschikbare € 1,9 Miljard. Voor de lange termijn wordt volstaan met een doorkijk op maatregelniveau.

Alleen het maatregelpakket van variant 2 is weergegeven in bijlage 2, omdat voor het maatregelpakket van variant 1 geen bestuurlijke voorkeur bestaat.

Besluit stuurgroep RvdR op 2 juni j.l.

In de landelijke stuurgroep van 2 juni j.l. hebben de bestuurders in lijn met de gewenste trendbreuk een voorkeur uitgesproken voor een ruimtelijk maatregelpakket. Hoewel zowel het regioadvies als variant 2 de beschikbare middelen overstijgen is vanwege de gewenste trendbreuk een voorkeur uitgesproken voor de meer ruimtelijke variant 2. De meer technische variant is als alternatief beschikbaar gebleven. Op grond van de beschikbare middelen en de wens een trendbreuk te bereiken heeft de Staatssecretaris de beide regio's, m.n. de regio Bovenrivieren, en de projectorganisatie gevraagd zowel het regioadvies als variant 2 te optimaliseren en meer bij elkaar te brengen.

Consequenties stuurgroepbesluit voor Utrecht

In het overleg met de betrokken partijen uit de regio heeft de provincie Utrecht voor de Neder-Rijn/Lek een maatregelpakket ingebracht dat rekening houdt met de eerdergenoemde randvoorwaarden, dat uitgaat van de maatregelen waarvoor een voorkeur bestaat bij de regio en dat aansluit bij het Natuurgebiedsplan Uiterwaarden van de Neder-Rijn/Lek. Uit een kostenbatenanalyse bleek dat een oplossing met ruimtelijke maatregelen op de Neder-Rijn/Lek wel mogelijk is, maar dat deze maatregelen minder kosteneffectief zijn in vergelijking tot ruimtelijke maatregelen op de Waal. Het aanpassen van de dijken langs de Neder-Rijn/Lek is aanmerkelijk kosteneffectiever. Om deze reden heeft de projectorganisatie RvdR voor de Neder-Rijn/Lek in de varianten 1 en 2 (vanaf Eck en Wiel westwaarts) vooralsnog gekozen voor dijkversterking aan de zuidelijke oever (zie pag. 4). Op de noordelijke oever zijn de dijken reeds berekend op de toekomstige rivierafvoer van 16.000 M³./sec. Boven de 16.000 M³./sec. wordt de extra rivierafvoer verdeeld over Waal en IJssel i.v.m. de smalle uiterwaarden westelijk van Schoonhoven.

In het regioadvies bedraagt het kostenaandeel voor de Neder/Rijn Lek ca. € 560 Miljoen, vgl. bijlage 1. De totale kosten van het regioadvies zijn geraamd op 2,8 Miljard.

De projectorganisatie van Rijkswaterstaat deelde mee dat zij alleen de totale kosten van het project bepalen.

Vervolgprocedure

Tussen 2 juni j.l. en 30 september a.s. zal nagegaan worden op welke wijze het regioadvies en variant 2 geoptimaliseerd kunnen worden. Hierbij zal nagegaan worden of de kosten van het project verlaagd kunnen worden met de opbrengst van delfstoffen uit de projecten en werk-met-werk maken. Voor Utrecht is van belang in hoeverre op de Neder-Rijn/Lek een trendbreuk gerealiseerd kan worden en welke mogelijkheden er zijn om de uitvoering van onderdelen van het Natuurgebiedsplan Uiterwaarden van de Lek c.q. de EHS te koppelen aan die van RvdR. In de vergadering op 30 september a.s. kan dan bestuurlijke besluitvorming plaatsvinden over het pakket rivierverruimende maatregelen dat als voorkeursalternatief zal worden opgenomen in PKB/MER-deel 1. De resultaten van de optimalisatie zullen eerst op 3 september a.s. worden voorgelegd aan de Stuurgroep Bovenrivieren en op 15 september a.s. voorgelegd worden aan de gezamenlijke stuurgroepvergadering. Op 30 september a.s. bespreekt de landelijke stuurgroep RvdR de resultaten. Het definitieve regioadvies zal (naast het voorkeursalternatief) ter informatie worden opgenomen in de cassette met de stukken van PKB/MER-deel 1. Het kabinet zal daarover eind 2004 een besluit nemen. Het PKB/MER-deel 1 zal naar verwachting voorjaar 2005 in de inspraak worden gebracht.

Indien een betrokken partij bezwaar heeft tegen de door de Staatssecretaris gekozen maatregelen staat, ondanks medewerking aan het regioadvies, de mogelijkheid van bezwaar en beroep open in het kader van de PKB-MER-procedure.

Bijlagen

1. Pakket maatregelen voor de Neder-Rijn/Lek in het **Regioadvies**.
2. Pakket maatregelen voor de Neder-Rijn/Lek in PKB/MER, **variant 2**.

Bijlage 1. Pakket maatregelen **Regioadvies** in de Neder-Rijn/Lek

Nederrijn/Lek

- X Landhoofd spoorbrug Oosterbeek-Nijmegen (50010), provincie Gelderland
- X Stadsblokken Meinerswijk (R09 1 L), provincie Gelderland
- X Doorwerthsche waarden (R13 3) provincie Gelderland
- X Veerstoep Lexkesveer, Wageningen (5000), provincie Gelderland
- X Renkumse- en Wageningse benedenwaarden (R16 R19 1 L), provincie Gelderland
- X Manuswaard de Spees (R21 R22 1 L), provincie Gelderland
- X Veerstoep de Stichtse Oever (7100), **provincie Utrecht** (verlagen veerstoep)
- X Veerstoep Elst (7300), **provincie Utrecht** (doorlatend maken veerstoep)
- X Middelwaard (R22 2), provincie Gelderland
- X Tollewaard (R24 1), provincie Gelderland
- X Steenfabriek (Elst/machinistenschool) (5301), **provincie Utrecht** (verwijderen knelpunt)
- X Elster buitenwaarden (R26 2), **provincie Utrecht** (verlagen zomerkades, verwijderen dwarskades, doorlaatbaar maken veerweg)
- X Amerongse Bovenpolder (R27 1 L), **provincie Utrecht** (vergraving uiterwaard, natuurinrichting)
- X Toegangsdam stuw Amerongen (R30 1 L), provincie Gelderland
- X Meandertak Gravenbol en Lunenburgerwaard (R32 R33 1), **provincie Utrecht** (verlagen kades, stroomlijnen hoogwatervrij terrein, verwijderen steenfabriek, doorlaatbaar maken toegangsweg)
- X Domswaard en stuweiland Maurik (R30 R31 2), **provincie Utrecht/Gelderland** (geul aanleggen)
- X Rijswijcksche buitenpolder (R34 2), provincie Gelderland
- X Bosscherwaarden (R36 2), **provincie Utrecht** (vergraving uiterwaard+geul)
- X Vianen (R46 1 L), **provincie Utrecht** (vergraving uiterwaard + geul)
- X Zomerbedverdieping Vianen-Schoonhoven (ZbNL5), **provincie-Utrecht/Zuid-Holland**
- X Dijkverbetering (7-tal dijkvakken), provincie Gelderland

De kosten van dit pakket maatregelen voor de Neder-Rijn/Lek bedragen ca. € 560 Miljoen.

Voor de overige riviertrajecten bedragen de kosten, voor de IJssel € 859 Miljoen, voor de Waal ca. € 705 Miljoen, voor het Pannerdens kanaal ca. 220 Miljoen en voor de regio Benederivieren ca. € 555 Miljoen.

De totale kosten voor het regioadvies werden op 2 juni j.l geraamd op 2,8 Miljard.

Bijlage 2. Pakket maatregelen in de PKB/MER Ruimte voor de Rivier, **Variante 2**

Neder-Rijn/Lek

- X Stadsblokken Meinerswijk (R09 1 L), provincie Gelderland
- X Doorwerthsche waarden (R13 3) provincie Gelderland
- X Veerstoep Elst (7300), **provincie Utrecht** (doorlatend maken veerstoep)
- X Tollewaard (R24 1), provincie Gelderland
- X Elster buitenwaarden (R26 2), **provincie Utrecht** (verlagen zomerkades, verwijderen dwarskades, doorlaatbaar maken veerweg)
- X Steenfabriek (Elst/machinistenschool) (5301), **provincie Utrecht** (verwijderen knelpunt)
- X Lienden (20404), provincie Gelderland
- X Dijkverhoging. Totale dijk lengte is 42,8 km, totaal aan te passen is 29,5 km.
- X Dijkverhoging. Totale dijk lengte is 18,5 km, totaal aan te passen is 15,8 km.

De totale kosten voor de 3 riviertakken in variant 2 werden op 2 juni j.l. geraamd op ca. € 2,2 Miljard. Er is geen verdeling van de kosten naar riviertak gemaakt.